Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca 1 de l'obaga del Serrat dels Ginebres

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Obaga del Serrat dels Ginebres
Alçada:	463

Coordenades:

Latitud:	41.63332
Longitud:	1.93744
UTM Est (X):	411497
UTM Nord (Y):	4609611

Classificació

Número de fitxa	08179 - 317
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	La coberta està enfonsada.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Pública
Titular:	08178A004000110000OJ
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 06/04/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca parcialment ensorrada situada a l'obaga del Serrat dels Ginebres. Per arribar-hi cal entrar pel Camí de la Casa Nova i continuar en direcció a Les Boades, deixant enrere la font de Carlets i la dels Llaminers i també el gual que travessant el la Riera de Rellinars permet pujar pel Camí de la Font del Conill. Agafar el trencall següent, a mà dreta que mena a la font del Trull. Allí mateix el camí bifurca; a mà esquerra el camí mena a la font de la Saiola i a mà dreta neix el camí del Serrat dels Ginebres cap a l'Obac. Aquest darrer és un camí carreter ben dret que cal seguir fins uns metres abans d'arribar a la línia d'alta tensió que el travessa. L'accés es fa entrant pel pla de farigola a mà esquerra i obrint-se pas per la vegetació. Les restes de la construcció consisteixen en una barraca de planta circular situada al capdamunt d'un roqueter. La seva forma és un xic ovalada degut a l'orografia del terreny. Per una banda, la solera, de pedra, i per l'altra l'aprofitament pel vessant sud-est d'un queixal natural de la roca. Mesura entre 1,90 m i els 2 m de diàmetre interior. La porta, visible, mesura actualment 0,70 m d'alçada (traient l'enderroc del davant, la seva alçada original és d'un metre) per 0,50 m d'amplada màxima amb una llinda plana (originàriament n'hi havia dues). L'alçada màxima conservada oscil·la entre un metre a 1,20 m. Té un cocó o tinell mig colgat degut al propi enfonsament de la coberta situat enfront de l'entrada i arranat a la roca mare; mesura 0,40 m d'amplada per 0,35 m d'alçada per 0,40 m de fons.

Observacions:

Consta inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 19330.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.